

REDACTOR
DR. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ—JUDEȚUL ALBA DE IOS

MANUSCRISELE NU SE
INAPOTĂZĂ.

Unirea

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 50 Lei
Pe 6 luni . . . 26 Lei
Pe 3 luni . . . 14 Lei

Numărul 1 Leu

Pentru inserate se plătește 3 lei de șir garmond.
La publicările ulterioare se scotește taxa jumătate.

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

Pentru restanțieri.

Intrând cu acest număr în a doua jumătate a anului, rugăm cu toată insistența pe cetitorii noștri în restanță cu abonamentul să binevoiască a se achita cât mai fără întârziere.

Nu am spus până acum nici un cuvânt în această direcție și ne place să credem, că nu va trebui să mai revenim asupra acestui apel. Am făcut-o și de astădată numai pentru ca lumea să nu creadă, că ne merge atât de bine, încât nici nu mai reflectăm la abonamente, dar tocmai de aceea suntem siguri, că abonenții vor înțelege, că nu pot să mai întârzie cu trimiterea lor. Și cum o mare parte a abonenților noștri sunt preoți, nu ar strica poate ca și P. V. Ordinariate să indemne preoțimea la aranjarea unei datorii atât de însemnate.

Le rugăm, cu tot respectul, să ne ajute în privința aceasta.

Administrația „Unirii”.

Ancheta dela Blaj.

Zilele de 19—20 Iunie c. au fost pentru biserica noastră de o importanță deosebită.

Episcopii ei și sfinții lor au precizat atunci punctul lor de vedere în ce privește raportul acestei biserici față de stat și față de celelalte confesiuni ale țării. Și dacă nu este indiferent, că în noua Constituție a țării să i-se asigure bisericii noastre acele cadre la cari are dreptul în temeiul trecutului său și a viitorului la care aspiră, ori să fie socotită numai ca o cantitate neglijabilă, va înțelege oricine, că precizarea punctului său de vedere în această materie se ridică mult peste alte chestiuni mărunte dela ordinea zilei.

Încât o privește direct, se știe demult, că biserica română unită nu înțelege să recunoască bisericii ortodoxe caracterul de „dominantă” ori chiar de „biserica de stat” și astfel în hotărârile luate cu prilejul acestei anchete nu putea să intre nimic nou sub raportul acesta. Ea vrea deplină paritate confesională cu biserica ortodoxă și dacă și în sinul bisericii ortodoxe se găsesc atâția cari se gândesc la fel — ca bunăoară și d. Ion Gorun, din a cărui scris am reprodus o parte într'un număr trecut —, înseamnă că suntem în dreptul nostru, când pretindem aceasta.

Ceeace este nou în hotărârile luate acum este fixarea acestui punct de vedere în forma unui program de acțiune, care ne leagă de acum pe toți deopotrivă, angajându-ne cu toate puterile pentru realizarea acestui postulat, asupra căruia nu încapă nici o târziuială.

Ele mai au însă și un alt moment nou. Este paritatea deplină pe care o cerem, în deplin acord cu hotărârile adunării dela Alba-

Iulia, pentru toate ^{lor} confesiunile recunoscute ale țării. Intre hotarele aceleași țări și în atmosfera de înaltă și curată democrație care este și trebuie să fie la temelia noului stat, biserica noastră nu poate concepe și admite un regim de favoare pentru nici una din confesiunile organizate legal între marginile ordinii publice și ale bunelor moravuri. Ea cere pentru toate drepturi egale, pentru că vrea că toate să se simtă la fel obligate la îndeplinirea cu acelaș suflet a marilor datorințe de asemeni egale față de neam și de țară. Și fiindcă această concepție este singura, care poate fi susținută azi cinstit și pe față, suntem siguri ca ea va trebui să răsbească a fi înscrisă în noua Constituție a țării. Noi cel puțin vom lupta pentru dânsa cu toată puterea. Și vom birui!

Animați de aceste convingeri, publicăm mai la vale, cu titlu de document, principiile în cari biserica noastră și-a fixat punctul său de vedere. Ele s'au predat dlui ministru al cultelor și astfel nu comitem nici o indiscreție aducându-le la cunoștința marelui public, ba ne credem chiar datori să le facem, pentru că e bine să fie cunoscute, ca toți să luptăm pentru ele cu vizorul deschis.

Iată aceste principii:

1. Libertatea conștiinței este absolută. Trecherile dela un cult la altul se admit și se efectuează în cadrele legilor în vigoare.

2. Intre marginile ordinii publice și ale bunelor moravuri statul român asigură și garantează tuturor cultelor deplină libertate.

3. Cultele recunoscute sunt egal îndreptățite și în baza acestei depline parități se bucură din partea statului de un tratament absolut egal.

4. În cadrele autonomiei sale fiecare cult aranjează cu autoritate proprie toate chestiunile sale interne, afară de acelea, referitor la cari, prin tratate speciale, ar fi convenit cu statul asupra unui aranjament deosebit.

5. Pentru cultele cari au o organizație universală, statul nu pune piedecă, ca acestea să poată avea contactul necesar cu autoritățile lor bisericești superioare dinafară de hotarele țării.

6. Cultele recunoscute sunt persoane morale și juridice și ca atari capabile de-a câștiga, poseda și administra averi mobile și imobile, cari stau sub scutul legilor țării.

7. Cultele recunoscute pot înființa și susține școli și orice alte instituții, cari promovează interesele sale religioase, putând impune în scopul acesta și dări asupra credincioșilor săi. Controlul statului asupra acestora se normează prin legile în vigoare.

8. În schimbul serviciilor aduse societății și binelui public cultele recunoscute sunt ajutate din partea statului instituțional, în proporție cu numărul credincioșilor și cu trebuințele reale ale fiecăruia.

9. Preoții și candidații de preoți ai cultelor recunoscute sunt scutiți de serviciul militar activ.

10. Pentru lipsurile sufletești ale credincioșilor din armată statul se îngrijește de preoți militari suficienți, în proporție cu numărul sufletelor.

11. În exercițiul drepturilor lor, cultele recunoscute se bucură, între marginile legilor în vigoare, de scutul și ajutorul puterii executive a statului.

Din apele panortodoxe. Este un caz tipic, petrecut de curând, din care oricine poate să vadă unde am ajunge dacă n'am ști să reagăm după cuviință la insolentele și mizeriile ce ni-se fac mereu din tabăra ortodoxismului român ardelean.

Cazul s'a petrecut la Beiuș, unde episcopul nostru de Oradea are o reședință de vară, în apropierea școlilor noastre de acolo. Pentru ortodoxii din Beiuș, în frunte cu faimosul protopep Papp de acolo — cel cu „Atentatul dela Blaj” —, această reședință episcopescă pare a fi însă un spine. Și dacă nu pot s'o desființeze cu una cu două, și-au pus în gând ca cel puțin să-i zidească o biserică ortodoxă în coastă.

Gândit și făcut! S'au pus în conțelegere cu comisia locală a reformei agrare și nici mai mult nici mai puțin: au provocat o sentință de expropriere pentru utilitate publică (:biserica ortodoxă!) a unei bune părți a curții reședinței noastre episcopesci. Și asta cu toate că în Beiuș există și acum o bună biserică ortodoxă (numită „a grecilor”) și — mai ales! — cu toate că în vederea edificării unei noi biserici ortodoxe în piața Beiușului, parohia dispune de un intravilan potrivit, lăsat anume ca fundație în scopul acesta.

Firește, că episcopul ultragiât nu s'a mulțumit cu hotărârea adusă și a apelat-o. Dar nu se poate ști, dacă uneltirile confesionale, sprijinite cu putere de „atotputernicul” senator Cosma, nu vor fi mai tari decât buna dreptate susținută de reprezentantul unei confesiuni românești, pe care guvernul are totuși aerul de-a voi să o trateze pe picior de egalitate deplină cu cea ortodoxă.

Vom vedea!

„O turmă și un păstor”. Cuvintele acestea s'au spus, după părerea unui organ ortodox din Sibiu, cu „adânc înțeles”, dar cu toate acestea se erede dator să protesteze într'un articol intitulat „Unirea bisericilor” contra bisericii catolice, care lucrând pentru această unire nu înțelege să facă o „confederație” a confesiunilor creștine, ci o adevărată turmă unitară cu un singur păstor, în adevăratul înțeles al acestui cuvânt.

Se mai spune însă acolo și altceva. Și anume, că „cercurile romano-catolice stăruesc pentru unire din cauza, că credincioșii lor nu sporesc ca ai celorlalte confesiuni” și că felul ei de a fi o face inhabilă pentru prezidarea acestei opere, câtă vreme „fiii ei încep să se

desfacă de dansa, fiindcă nu înțeleg a se jertfi pentru doctrinele ei incremenite“.

Am răs una bună când am citit aceste strașnice argumentări, făcute dela înălțimea unui articol editorial și dacă totuși am crezut că e bine să le increștăm, am făcut-o pentru că să mai rădă și alții. Oricum răsul e sănătos, și ajută mistuirea!...

Pentru presa noastră.

În legătură cu știrea dată de noi în numărul ultim despre cele 20,000 Lei subscrise de noul episcop al Lugojului pentru societatea „sf. Unire“, ziarul „Patria“ din Cluj are în Nr. 137 din săptămâna trecută cuvinte deosebit de înțelegătoare pentru această importantă problemă, pe cari am crezut, că e bine să le punem sub ochii cititorilor noștri.

Iată ce scrie, sub titlul **Pentru presa creștină**, fruntașul organ dela Cluj:

„Cu prilejul consacării sale intru episcop, fostul profesor de teologie din Blaj Alexandru Niculescu, a iscălit, din toată sărăcia sa, douăzeci de mii de lei pentru o societate de editură, care are menirea de a da publicului carte și ziar creștin. Când spunem „din toată sărăcia sa“, nu ne gândim la un înțeles figurat, ci literar. Noul episcop al Lugojului e într'adevăr unul dintre preoții cari n'a pus niciodată nimic de-o parte, din simplul motiv, că nu l-a îmbulzit câștigul și era totdeauna mulțumit cu „pânea noastră cea de toate zilele“. A. Niculescu își avea într'un geamantan întreaga sa avere, așa că cele douăzeci de mii va avea să le plătească din economiile ce le va face pe viitor.

„Gestul său de om sărac, e în aceeaș vreme gestul arhierelui care-și dă perfect seama de îndatoririle pe cari le au conducătorii bisericii în mijlocul frământărilor sociale de azi.

„El însuși ziarist și scriitor de cărți bisericesti, a înțeles demult rolul tiparului în educația maselor, a simțit uriașul gol din literatura noastră de căteori e vorba să pui în mâna po-

porului, sau a intelectualului, o carte scrisă în spirit creștinesc“.

„Patria“ insistă apoi asupra mișcării pentru înființarea societăților de editură creștină, menite a scoate din mâna poporului „Epistoliile“, „Visurile“ și alte scrieri similare, făcând de încheiere un călduros apel către intelectualii mireni să sprijinească această idee din toate puterile, fiindcă ea nu este și nu trebuie să fie numai a preoțimei. Iată ce spune în această direcție:

„Avem nevoie de broșuri de popularizare a credinței și moralei creștine, de cărți în care să se arate marele rol cultural și social al doctrinei lui Hristos, de studii care să împrietenească și pe intelectualii noștri cu aprofundarea doctrinei creștine.

„Sunt azi societăți de editură care nu fac decât să alimenteze imoralitatea rămasă pe urma războiului, tipărind cu preferință cărți cari sunt pe placul publicului degenerat sufletește. O societate de editură creștină, puternică, ar fi o binefacere pentru neamul întreg. Și nu înțelegem pentru ce ar trebui să contribuie la adunarea capitalului unei astfel de societăți de editură numai preoțimea?

„Intr'adevăr, pentru societatea de editură creștinescă proiectată de biserica unită, vedem că singur preoțimea se interesează. Pe când ar fi aceeași datoria intelectualilor, a maselor, a guvernului, nu înțelegem pentru ce e acest minim interes față de adevăratele acțiuni, folositoare tuturor.“

Mulțumind confratelui dela Cluj pentru aceste frumoase îndemnuri, insistăm și noi de nou cu toată puterea, ca pilda preoțimei să fie urmată și din partea intelectualilor mireni. Aceasta cu atât mai vărtos, că gestul păr episcop al Lugojului nu este izolat. Episcopii noștri sunt cu toții însuflețiți de ideea societății de editură „sf. Unire“, după ce cu prilejul conferinței episcopesci din urmă **Preasfințitul Iuliu al Gherlei** a semnat și el suma de **douăzeci de mii Lei**, punând imediat jumătate la dispoziția comitetului nostru de acțiune. Și cine cunoaște mai de aproape venitele puține ale eparhiei gherlane,

lipsite de domeniile altor episcopii, știe, că a ceastă jertfă nu este mai mică decât aceea a noului episcop de Lugoj. Sperăm deci, că pilda frumoasă a arhierilor noștri va găsi și în șirul credincioșilor mulți următori.

Ii așteptăm cu drag și vom simți o deosebită plăcere, putând să increștăm pe această pagină glorioasă de jertfe, aduse la timp și în serviciul unei cauze atât de mărețe, și nume, cât mai multe, de ale mirenilor noștri.

Mișcare școlară.

— Încheierea anului școlar la institutele de învățământ ate Blajului.

Mai întâiu a terminat **liceul de fete**, făcând serbarea încheierii anului școlar Sâmbăta trecută, în 24 Iunie. Ea s'a ținut, imediat după un serviciu divin oficiat la capela internatului de fete, în curtea edificiului școlar, în prezența unui public deosebit de numeros, venit să se convingă în persoană de sporul acestei instituții în dezvoltare, care abia la anul va deschide și ultima sa clasă, a VIII-a. După cum reiese din frumoasa cuvântare a directorului **Traian German** și din rapoartele asupra situației singuraticelor clase, liceul a avut anul acesta 276 eleve dintre cari peste 100 de interniste. Socotind cele abia 4-5 procente nesuficienți **progresul** elevelor a fost deplin mulțumitor, iar **purtarea morală** n'a lăsat nimic de dorit. Intre multele premii ce s'au împărțit cu prilejul acestei serbări, a fost și acela al fundațiunii „Eleonora Solomon“, dat acum pentru întâia oră: „cele mai bune eleve“, care s'a găsit a fi elevă de cl. V **Letiția Circa**, fiica preotului nostru din Sânbenedic. Anul acesta „premiul Solomon“, care totdeauna va avea de acum întâietate între celelalte premii, a fost un galben încadrat frumos, pe un carton artistic, cu bani de argint.

După serviciul solemn din catedrală, s'a ținut Dumineca trecută, în sala de gimnastică, încheierea anului școlar dela **liceul de băieți**. Aici a vorbit directorul **Augustin Caliani**, din

□ □ Foia „Unirii“. □ □

Școlile Blajului.

Cu prilejul încheierii solemne a anului școlar la liceul nostru de băieți din Dumineca trecută, păr. Augustin Caliani, directorul liceului, a spus un frumos cuvânt asupra situației de azi a școlilor noastre din Blaj în raport cu trecutul. Socotind a fi în interesul cauzei acestor școli, reținem din el următoarele părți mai însemnate:

Dacă zidurile liceului, cari au adăpostit la învățatură, pe moși-strămoșii noștri, ar avea puțința să grăiască, Doamne, multe ar povesti strănepoșilor despre setea după învățatură, despre neajunsurile, ce le-au îndurat moși-strămoșii noștri și ai voștri, iubiți elevi, între zidurile acestui liceu și ai acestui orașel, care este Blajul.

Noi, cei de azi, nici închipui nu ne putem, că cu câtă mizerie au învățat străbunii noștri; astăzi, dacă ne povestește câte un moșneag, că plecau cu săptămâni înainte din fundul Câmpiei sau din Țara Oltului pe jos, cu desăgii în spate, ea pe 1 Septembrie să ajungă la Blaj, nu ne vine a crede, ni-se pare, că ne spune basme.

Dar n'au fost basme, ci a fost realitate; o realitate, care se baza deoparte pe dorul neapuz de mare al neamului românesc după carte, după învățatură, adică pe un instinct înăscut pentru cultură, iară de altă parte se baza pe cre-

dința tare, că cultura li va aduce ridicarea morală deopotrivă cu cea materială, îl va scăpa din ghiarele ignoranței și ale sărăciei.

Oricât ni-s'ar părea poporul român, în concepția sa primitivă, legat de glia ce-i dă folos material, nimenea nu va putea tăgădui îmboldul firesc, ahtierea poporului român după cultură, nimenea nu va putea tăgădui străduința poporului român după o soartă mai bună, ce avea să și-o câștige, luminându-și mintea și încălzindu-și inima prin școli.

Celce ar îndrăzni să conteste aceste calități poporului român, nu ar putea să-și explice nici într'un chip viața de mucenic, ce au trăit-o străbunii noștri la școlile Blajului.

Din ceice veniau cu merindea în spinare pe câteva luni din Câmpie, din Țara Oltului sau a Hațegului, din ceice se resfirau pe la casele umile și nepretențioase ale grecilor, și din ceice, cum ne spune Gh. Barișiu, în lipsă de creion și hârtie, »vara scriau literile cu bețișoare în nisip, iară iarna în neaua pieței«, din ceice ani dearândul trăiau numai cu țipăul și cu fiertura ce o duceau cu ulcica dela seminar, au oșit atâția și atâția luceferi ai bisericii și neamului.

De altă parte nu se va putea tăgădui de cătră nimenea meritul incontestabil al bisericii Blajului, anume că chiar la începutul ființării ei a observat acest instict firesc al neamului nostru și a știut dela început să-l menajeze cu **orice jertfă** și să-l directiveze în alvia cea mai sănătoasă: în alvia unei culturi străbătute până în

mădăvă de moralitatea evanghelică și de iubirea de neam până la eroism.

Fericita îmbinare a acestor două momente: a dorului de carte; înăscut poporului nostru, și a jertferei de sine a bisericii Blajului, pentru menajarea acestui dor, este firul roșu, care străbate istoria școlilor noastre dela 1754 până la 1922.

De o parte tinerimea școlară, a cărui număr an de an crește, dară în proporția vremilor se luptă tot cu acelaș neajunsuri, de altă parte arhieriei, preoțimei și profesorii, cari în proporția vremilor, se jertfesc și azi tot pentru aceleași idealuri pentru îndreptarea fiilor neamului nostru pe căile învățaturii.

Aceiaș răvnă, aceiaș luptă după acelaș ideal de ambele părți și a-și putea afirma, că aproape în aceleași condiții, ca și în trecut.

Este adevărat, că azi nu mai scriem în nisipul ori în neaua pieței, însă este adevărat și aceea, că sunt multe cortele, unde bieții copilași nu încap la masă, neavând nici loc la ea, nici scaun, ca să-și prepare lecția — azi în era luminii electrice.

Este adevărat, că nu mai vin băieții cu merindea în spate din fundul Câmpiei, sau din Țara Oltului, dar este adevărat și aceea, că nu mai sunt nici țipăi, deși sunt și azi elevi foarte buni, cari eu toate că sunt din apropierea Blajului, dar sunt săraci, și cari — o știu prea bine colegii — de multiori vin nemănești la școală.

Este adevărat, că nu mai strecurăm apa Târnavei cu făină de cacuruz, ca strămoșii, pentru

a cărui vorbire dăm o parte mai însemnată în „Foița” acestui număr. Din rapoartele ce s'au prezintat apare, că liceul a avut aproape 700 de elevi, cu 46 mai mulți decât în anul trecut. Primele trei clase au fost divizionare și la anul va fi și a patra. Familia Solomon a înțregit și aici fundațiunea cu acest nume de 10,000 Lei, urmând că premiul prim să se dea numai în anul ce vine. S'au dat însă alte premii, între carii și unele pentru limba franceză, în cărți mijlocite de pâr. Lalanne dela generalul Pétain. Progresul a fost bun (abia 4.9% n'au corespuns), iar purtarea morală mulțumitoare (numai 44 elevi au avut purtare legală). De încheiere, după indemnurile potrivite pentru vacanța ale directorului a luat cuvântul și pâr. canonic *Dr. Is. Marcu*, vicarul mitropoliei, mulțumind corpului profesoral în numele pâr. mitropolit pentru munca depusă, și indemnând pe elevi la recunoștință față de profesori și la iubire față de părinți cari nu cruță nici cele mai mari jertfe pentru a le înlesni prin puterea cărții și a învățaturii fericirea din lumea aceasta.

*

Tot Dumineca trecută s'a făcut încheierea anului și la școala normală de învățători. Aici a vorbit asesorul consistorial *Ioan F. Negruțiu*, directorul școlii, și pâr. canonic *Dr. A. Chețianu*, ca reprezentant al pâr. mitropolit. A luat cuvântul și d. *Traian Șuteu*, prezidentul Asociației învățătorilor ardeleni, în numele colegilor săi absolvenții din 1902 ai acestei școli, întruniți chiar pe aceste zile la o convenire colegială. Numărul elevilor a fost 92, între cari și 33 de fete. Dintre cei 14 inși admiși la examenul de capacitate au trecut 11, iar 3 au fost relegați pe 3 luni.

*

Luni după amiază s'a încheiat anul școlar la școala de ucenici, care a avut un contingent de 111 elevi, împărțiți în 3 despărțăminte. La inițiativa conducătorilor școlii (pâr. *Valer Suciu*, ca director și *Valer Ioson*, ca profesor), și cu concursul Reuniunii meserieșilor s'a aranjat din acest prilej o expoziție, în care elevii au expus lucruri foarte intere-

sante din toate breslele. Pentru premiarea celor mai bune produse, cenzurate de un juriu ales dintre meserieși, s'a întreprins o colectă care a dat 2600 Lei, prin împărțirea căreia s'a făcut tinerilor ucenici o deosebită bucurie. Din partea P. V. Ordinariat a asistat pâr. canonic *Dr. Ambroziu Chețian*.

*

Academia teologică a încheiat anul școlar Marți în 27 Iunie cu solemnitatea obișnuită. Ca un moment deosebit încreștăm totuși, că premiul de 5000 Lei acordat de d. ministru Banu cu prilejul serbărilor de 3 (15) Mai, s'a distribuit anul acesta între clericii absolvenți *Mihályi* și *Negrea*. Numărul total al studenților în teologie a fost 76, dintre cari 12 aparțin eparhiilor de Oradea și Lugoj, iar restul sunt ai arhidiecezei.

Episcopul Gherlei la Zălau.

— Noua vizitație canonică a Preasfințitului Dr. Iuliu Hossu, episcopul Gherlei —.

Tinărul și neobositul episcop *Iuliu al Gherlei* a plecat la 24 Iunie în o nouă vizitație canonică, urmând să cerceteze un număr de peste 40 parohii din părțile Sălajului și ale Sătmarului. În drumul acestei apostolii este însoțit de pâr. canonic *Dr. Victor Bojor* și de profesorul *Dr. Bob* dela teologie.

Inceputul s'a făcut cu Zălaul, capitala Sălajului. Și dacă se poate prognostica ceva în legătură cu cele petrecute aici, după impunătoarele manifestații de simpatie și dragoste, cari vor rămânea neșterse în inima bunului arhiereu, se poate spune cu certitudine că noua vizitație va fi tot atât de bogată în roade creștinești și românești ca și cele de până acuma.

Intimpinat din partea autorităților, în frunte cu prefectul *Domșa*, încă dela marginea județului, la Jibou, întreg drumul până la Zălau, dar mai ales intrarea acolo, a fost o adevărată cale de triumf. Orașul întreg a fost împodobit ca în zile de mare praznic. Pe toate casele fălăia tricolorul biruinței noastre românești, iar porțile de triumf, verdeța, florile

și covoarele de pe întreg parcursul grăiau despre iubirea și stima orașenilor față de un arhiereu care vine în numele iubirii creștine. Dar nu numai orașul s'a pus în mișcare din prilejul acesta, ci jurul întreg. Încă de Sâmbătă satele învecinate și-au trimis la Zălau reprezentanții lor ca să facă și mai impunătoare momentele acestei vizite arhieresti.

Dela gardă, Preasfințitul a trecut, între aplauzele mulțimii, deadreptul la biserică părintelui protopop *T. Trușăș* pentru a servi o „Litie” de mulțumită lui Dumnezeu, care a ajutat să se poată face acest bun început de sfântă apostolie. A urmat apoi, în sala de gală a prefecturii, o întreagă serie de recepțiuni a tuturor autorităților bisericesti și civile, cari nu erau să mai aibă un capăt. N'au lipsit firește nici capii confesiunilor și instituțiilor maghiare, cari au rămas încântați de înaltele concepții adânc creștinești cuprinse în răspunsurile primite dela acest arhiereu al bisericii românești, dominante în părțile acelea.

După recepțiuni, pâr. episcop a făcut vizitele de rigoare pela autorități, căutând și casele câtorva fruntași ai parohiei, mai cercetând apoi orfelinatul și spitalul orașenesc.

Adevărata și de praznic a fost însă ziua a doua, de Duminecă, 25 Iunie, când Zălaul a avut între zidurile sale mii de străini, dintre cari unii veniți din mari depărtări. Prevăzându-se aceasta, și pentruca nime să nu fie lipsit de mângăierile învățăturilor creștinești, cari se pot primi cu astfel de ocazii, din bună vreme s'au luat măsuri, ca serviciul divin să poată fi celebrat în liber. Pe piața principală a orașului primăria a ridicat din frunziș un cort de toată splendoarea, împodobit deasupra cu două cruci, cari de departe anunțau, că aici va veni arhiereul pentru a aduce jertfa nesângeroasă a Legii celei noua și pentru a vesti evanghelia mântuirii.

Ca și în preziua, muzica militară a regimentului 17 vânători, și peste tot participarea armatei, a dat întregii festivități un caracter deosebit de solemn. Adus în procesiune dela palatul prefecturii unde era găzduit, arhiereul începe la orele 9 liturghia solemnă în fața

a o putea bea, însă băieții sunt siliți, să colinde în timpul școlii pe la toate curțile învecinate după un strop de apă de beut — azi în era apeductelor.

Este adevărat, că azi avem internate încăpătoare, fiind însă seamă de numărul mare al elevilor, dintre ei foarte mulți sunt necesități să se adăpostească chiar și prin satele învecinate pe la locuințe, cari din punct de vedere cultural, social și igienic, nu mult întrec pe acelea, la cari se adăpostiseră pe vremuri străbunii.

Astfel despre elevii de azi, luând în seamă proporția vremilor, am putea zice, că cea mai mare parte din ei se luptă cu aceleași neajunsuri, ca și înaintașii lor.

Încât privește biserică, mi-se pare, că jertfa, ce trebuie să o aducă azi, și va trebui să o aducă și în viitor pentru aceeași țintă, pentru același ideal e disproporțional mai mare, ca în trecut.

Numărul, ce crește pe zi ce merge, al elevilor, reclamă clădiri de internate și școli nouă, reclamă înzestrarea lor cu tot ce cere sistemul de instruire mai dezvoltat, ieftinirea banilor reclamă din zi în zi urcarea cheltuielilor împreunate cu susținerea școlilor, întru cât azi cheltuielile personale numai la liceul de băieți fac la an 728,041 Lei 20 bani, iară cheltuielile materiale ating cifra de 100,000 Lei, deci totalul cheltuielilor la an se cifrează cu suma de 828,041 Lei 20 bani.

Față cu acestea cheltuieli, este îndeobște cunoscut, cât de mult au scăzut venitele bisericii pe urma exproprierii. Iată deci, că și capilor bisericii le revine tot aceeași luptă plină de jertfă pentru susținerea școlilor, cași în trecut.

Cu toate dificultățile, cu toate greutățile, cari trebuie învinse și cari vor fi învinse cu ajutorul lui Dumnezeu, care precum în trecut a luminat mințile marilor noștri arhieriei și le-a întărit voința, așa tare ne este credința, că și în viitor va să călăuzească cu mâna sa protectoară pe arhiereul Vasile și înalții să-i stetnici, ca să conducă naia sântei noastre biserici pe calea acelorași idealuri, pe cari au condus-o marii înaintași, spre binele neamului și spre fericirea vremelnică și veșnică a turmei încredințate grijei lor.

Încât privește viitorul tinerimei școlare, care, după cum amintisem, și azi se luptă cu multe neajunsuri, îmi servește de mare mângăiere și totodată de mare garanță faptul, că cu toate neajunsurile, cu toate lipsurile de ordin social și igienic, cu toată simplitatea traiului său, tinerimea noastră este ferită de miasmele imorale ale unui oraș cu confort, ale unui oraș, care i-ar oferi toate condițiile unui trai mai social și igienic, însă ar lipsi-o de cea mai esențială condițiune a dezvoltării sale viitoare, de mediul moral și religios, care i-l ofere Blajul.

Date fiind și azi acelea două momente, cari trec ea un fir roșu dealungul istoriei școlilor noastre: stăruința spre carte a ele-

vilor și jertfele bisericii pentru mulțumirea acestei stăruinți, avem nestrămutata credință, că cu concursul factorului al 3-lea, al corpului didactic, care, pot să mărturisesc și împreună cu mine pot să-o mărturisească toți aceia, cari au avut prilejul de-a privi mai adânc în munca interioară a școlii noastre, că își depune și-și va depune și în viitor toată munca sa de părinte și dascăl al elevilor, pentruca nizuința după cultură a elevilor deoparte, și jertfa bisericii pentru realizarea acestei nizuinți de altă parte, să dea rezultatul cel mai mulțumitor.

Cu toată silința noastră, prea ușor se poate, că unii tineri în manifestările lor esteriore uneori să nu țină seamă de anumite legi sociale, venind la aparență, cu deosebire pentru un privitor mai îndepărtat de sufletul acestei tinerimi, în contrazicere cu legile disciplinare, acestea manifestări însă nu sunt a li-se atribui ca defecte morale, ci ca defecte de ordin social, la tot cazul regretabile, însă inerente anumitor vrăste și timpuri.

Am însă nădejdea neclintită atât eu, cât și colegii mei, că tineretul ce se crește între venerabilele ziduri ale celui mai vechiu liceu românesc, cu toată simplitatea traiului său și cu toată stângăcia manifestării sale exterioare, va da bisericii și neamului și în viitor, cași în trecut, mulți bărbați, despre cari se va putea spune cu poetul *Horățiu*: integri vitae scelerisque puri.

Augustin Caliani.

unei existențe atât de numeroase cum rar s'a mai văzut în această piață a Zălaului. Dar nici liturghie arhierescă, slujită cu o asistență de aproape 20 preoți, nu s'a mai văzut în această piață! Cântările s'au dat de teologii gherlani și de corul plugarilor din Băsești, cari au stărnit admirația tuturor.

Predica ocazională a ținut-o însuși Preasfințitul, vorbind cu căldură despre îndatorirea primordială a slujitorilor legii nouă, episcopi și preoți, de-a vesti norodului cuvântul evangheliei mântuitoare, precum și despre datorința credincioșilor de-a asculta și urma întru toate învățăturile cari se vestesc de pe amvonurile sfințelilor noastre biserici.

A urmat apoi un *banchet*, la care au participat peste 150 persoane, unde s'au spus frumoase cuvinte menite a nivela asperități de ordin național și confesional, a căror delăturare zace atât de mult în interesul țării și al neamului.

La orele 3 după masă, episcopul Iuliu a plecat, între uralele nesfârșite ale mulțimii și însoțit până la un loc de autorități și fruntași credincioși, spre parohia *Sântău*, care s'a învrednicit a urma îndată după Zălau.

Mai amintim, că înainte de plecare Preasfințitul a dăruit câte 500 Lei Orfelinatlui și vrednicului cor de plugari din Băsești celui ce a fost cândva George Pop, venerabilul conducător până la moarte al mișcărilor noastre naționale din era maghiară.

Correspondent.

Revistă bisericească.

Dela „*Reuniunea arhidieceșană de misiuni*” aflăm, că p. Ștefan Rosianu a ținut în 10—11 Iunie misiuni populare în Feisa, iar în 17 Iunie o reculegere sufletească în Biia (ambele din protopopiatul Biiei). Ni-se mai comunică apoi, că p. Ioan Roman din Sântana a colectat pentru scopurile reuniunii suma de 616 Lei.

La ordinul P. V. Ordinariat de Orade, p. Grama din Petreu pregătește o *nouă conscriere a credincioșilor noștri din Mărgărita* (Bihar), unde numărul lor trece peste cifra de 4000, fără ca totuși să fi avut până acum o parohie a lor. Alte parohii se vor mai înființa în curând în comuna Mihaifalău, unde avem la circa 1000 credincioși și în Ardud, care este reședința de plasă în județul Satu-mare.

În urma unei hotărâri a sf. Sinod ortodox s'a admis ca în *comisiunea parlamentară pentru întocmirea viitoarei constituții* să fie reprezentat și sf. Sinod. — Biserica noastră nu are în această comisie pe nime și atunci anevole se vor putea valida frumoasele desiderate ale anchetei din săptămâna trecută.

Una din hotărârile Sinodului bisericii ortodoxe, închis de curând, este *înființarea unui internat provizor cu capelă în Oxford*. El se va deschide pentru tinerii clerici, cari vor fi trimiși să învețe teologia acolo. Aceasta pentru motivul, că institutele de știință teologică ale Orientului ortodox sunt deocamdată inaccesibile. — Îi privește ce fac, dar nu ne putem reține să nu întrebăm și noi cu „*Dimineața*” din București: „Ce revoluție s'a întâmplat oare în ortodoxia noastră pentru ca să ajungă a-și crește odraslele clericale în mijlocul și în spiritul cel mai protestant?”

O altă hotărâre a aceluiaș sf. Sinod este să protesteze cu toată energia contra neleguirilor guvernului sovietic față de *biserica*

ortodoxă a Rusiei. — Nu ne indoim, că protestul acesta își va avea efectul său, fiindcă, de, Sovietele vor considera desigur mai mult acest protest curat ortodox pornit dela București, decât pe cel venit dela Vaticanul catolic pentru toate confesiunile prigonite ale țării!

Pentru Românii din Albania e vorba să se înființeze în curând o eparhie ortodoxă română, pe chieltuiala Statului nostru.

Știri mărunte.

Personale. La sfatul medicilor, I. Preasfințitul mitropolit Vasile va urma fără *întreprere cura dela băile Bazna și astfel sfințirea bisericii din Fălfăldu (Reghin) și vizitația canonică anunțate în numărul trecut se amână pentru mai târziu.*

— Un cercular mai recent al eparhiei de Orade anunță, că p. episcop Valeriu a numit de vicar general pe fostul vicar capitalar *Dr. Florian Stan*, prepozitul capitlului catedral.

Concursele dela Orade, pentru primirea la teologie, precum și în internatele din Orade și Beiuș, se vor ținea la 10 Iulie c. Petițiile sunt a se prezenta cel mai târziu până în 9 Iulie. Taxa de întreținere în seminarul domestic din Orade s'a fixat în 2000 Lei, iar la internatele din Beiuș în 1800 Lei.

Locale. Măine, Duminica a patra după Rusalii, va *predica* în catedrală p. Iuliu Maior, profesor secundar.

— Stârșindu-se în cursul acestei săptămâni și *ultimele conferențe de încheiere ale anului școlar*, profesorii cari nu au luat un angajament pentru cursul de vară al învățătorilor, pleacă zilele acestea la locurile ce și-au ales pentru recreația binemeritată după o muncă atât de încordată.

— Dintre școlile vechiului regat, cari venind în Ardeal au *ținut să vadă și Blajul* amintim mai nou școala comercială superioară din Iași cu 50 elevi, liceul militar tot de acolo cu 40 elevi și liceul militar din Craiova cu 60 elevi.

Școală normală în Beiuș. Gazetele anunță, că la stăruințele dlui ministru C. Banu, deputatul Beiușului, la toamnă se va deschide acolo din partea statului o școală normală de fete. Ea va fi așezată în noul edificiu școlar dela marginea sudvestică a orașului, rămas încă din era maghiară.

Noile taxe postale. Incepând cu 1 Iulie c. scrisorile simple loco sau în țară se vor franca cu 1 leu; cărțile postale au rămas tot 50 bani; în schimb pentru imprimate se va plăti de fiecare 50 gr. numai câte 25 bani în loc de 50 bani; iar pentru cărți didactice și literare, cataloage și imprimate de editură și librărie se va plăti de fiecare 50 gr. numai câte 5 bani în loc de 50 bani. De asemenea se reduce taxa pe greutate și pe vâioare a coletelor conținând cărți didactice și literare editate în România, precum și rechizite școlare, cu 50 la sută.

O mănăstire distrusă de foc. E vorba de mănăstirea *Arnota* din județul Vâlcea, construită de marele Voevod Matei Basarab, ale cărei oseminte zac în bisericuța acestei mănăstiri. Focul a fost pus din răsbunare de mâni criminale, și, afară de bisericuță, întregă mănăstirea, un prețios monument istoric, a căsăt jertfă flacărilor. Paguba se evaluează la peste 5 milioane.

† **P. P. Teofil Văleau**, parohul din Sântău-mare (eparhia Orăzii), s'a stins la 16 Aprilie în anul 52 al etății și 27 al preoției sale. Odihnească în pace!

Telefonul „Unirii”.

P. V. Ordinariat. Lugoj. Vă mulțumim foarte mult pentru binevoitorul sprijin ce ne-ați dat și ne-ați pus în vedere în legătură cu abonamentul. Noi ne facem datoria dupăcum ne pricepem mai mult, și de aceea ne cade nespun de bine, dacă simțim că munca noastră se apreciază și se ajută cu atâta înțelegere din locuri atât de înalte.

V. B.-Vălani. Regretăm foarte mult, că pentru „mațierările” ce Vi-le cauzează posta, prin faptul că abia jumătate din numerii „Unirii” Vă parvin, ați crezut că trebuie să Vă supărați pe noi și pe toate gazetele. Foia noastră Vi-se trimite regulat în fiecare Sâmbătă și dupăcum ați putut vedea din numerii primiți, Vi-se trimite pe adresă corectă. Rămâne deci să nu Vă mulțumiți cu răspunsul că: „Nem jött meg kérem”, renunțând în aceeași ordine la abonarea tururilor foilor „până nu va fi posta regulată”, ci să ne ajutați cu toate mijloacele, denunțând pe cei culpabili, ca serviciul postal să devină cât mai curând așa cum îl dorim cu toții. Aceasta e calea pentru a ajunge la îndreptarea răului, nu însă supărarea și greva față de foi. Credem a fi deci în asentimentul DV. dacă Vă trimitem foia și pe mai departe. În cazul contrar să ne mai scrieți odată, ori măcar să ne înapoiați numerii de după 1 Iulie.

V. Bistrița. Interesându-ne la autor (p. Ioan Genț protopop în Oradea-mare) vă putem anunța, că din „Administrația bisericească” mai sunt încă puține exemplare și se vând cu câte 12 lei (broșat). Cât privește apoi cartea de rugăciuni, „Mângăierea Creștinului” a apărut în a V ed. și se vinde cu 10 Lei exemplarul. Bineînțeles porto se plătește deosebit.

C. Ceheiu. Mulțumim pentru informații și iertăți scurtarea. Credem, că orientează deajuns și în forma cea nouă, mai ales că am ținut să subliniem momentele mai de seamă.

Episcopul Frențiu. Oradea-mare. Vă mulțumim din inimă pentru ajutorul ce ne-ați dat prin răscumpărarea abonamentului cu suma de Lei 500.

G. Oradea-mare. Sperăm că e bine și așa și unde mai pui, că în această formă nu costă nimic.

„KRISTÁLY” — Spălătorie chimică
CLUJ.

Văpsește și curăță

In Blaj e reprezentat prin

Traian Novac,
comerciant.

Lloyd 575 - 5 - 50

Semnați! Semnați!

— **Acții** —

la Societatea de editură

Sfânta Unire

|| Cea mai importantă
mișcare a vieții no-
: stre bisericești. :

Ultimul termen de subscriere:

□ 15 August 1922 □

Cum se vindecă Reumatismu
și Gutta

este o broșură foarte interesantă și instructivă. Acolo veți găsi arătat pe larg toate boalele cum ar fi: reumatismul, gutta, artrita, durerile de șeale, durerile de picioare, migrena, dureri de cap, nevralgii, gravelă urică, boli de piele, etc. etc. precum și modul lor de vindecare. Această broșură se trimite la cerere, în mod gratuit însă numai câteva zile. Deci vă sfătuim în interesul DV. să cereți chiar astăzi această broșură, prin o cartă postală adresată la
FARMACIA VOREL din Piatra-N.
Moldova